

Bölüm 4

KALKINMA BANKACILIĞI GÖREVİ YÜRÜTEN TURİZM BANKASI A.Ş.'NİN ÜLKEMİZ TURİZM SEKTÖRÜNÜN GELİŞMESİ ve DÖVİZ KAZANDIRICI HİZMETLERİNDEKİ TARİHSEL ROLÜ

Hasan LÖK¹

GİRİŞ

İkinci dünya savaşı sonrası ABD'nin başını çektiği 45 ülke, uluslararası ödemeler dengesini yeniden şekillendirmek üzere IMF'yi ve savaşın yaralarını sarmak üzere kalkınmanın finansmanını yapmak üzere Dünya Bankasını kurmuşlardır. Bu iki kurumun ortaya çıkması ile birlikte dünya ekonomisinde liberal politikaların yaygınlaşması hızla gelişmiştir. IMF ve Dünya Bankası aracılığı ile küresel ekonomi politikaları, Batı Avrupa başta olmak üzere Asya-Pasifik ile birlikte çok sayıdaki ülkelerde uygulama alanına girmiştir. Dünya ekonomisindeki bu gelişmelerin yaşandığı bu süreç Türkiye'yi de etkisine almıştır. Türkiye çok partili demokrasinin uygulamaya konduğu 1946 yılını izleyen 1950 yılında, liberal akımın politikalarını uygulayacak olan Demokrat Partinin ülke yönetimine geldiği tarihtir. 1930'lu yıllardan başlayarak 1950 yılına kadar olan 30 yıllık sürede devletçi kalkınma politikasını uygulayan Türkiye Dünya Bankası ve IMF üyeliği ile birlikte ekonomi politikalarında liberalleşme uygulamalarına başlamıştır.

Türkiye'nin turizm hareketlerinin hukuki altyapısı da liberalleşme dönemi olarak adlandırılan 1950-60 yılları arasında gerçekleştirilmiştir. Basın Yayın Genel Müdürlüğü bünyesinde 1947 yılında kurulmuş olan turizm şubesi 1950'li yıllardan 1955 yılına kadar çok sayıda turizm danışma toplantısı gerçekleştirerek, turizmde yapılması gereken düzenlemelere dönük temeller atmaya başlamıştır. Dönemin iktidarının uygulamaya koyduğu serbest ekonomi politikaları çerçevesinde yabancı sermaye, ticaret kanunu, iktisadi devlet teşekkülleri alanındaki hukuki düzenlemelerle birlikte turizmi teşvik kanunu da bu dönemin iktisadi alandaki yeni uygulamalarından bazılarıdır.

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu Meslek Yüksekokulu, Finans-Bankacılık ve Sigortacılık Bölümü, lok_h@ibu.edu.tr

ne çıkmıştır. Turizm iş kolu ülkemizin dış ticaretinde % 20'lik pay ile sektörler içerisinde ilk sıralarda yer almıştır.

SONUÇ

Liberal politikaların uygulanmaya başlandığı 1950-60 yıllarının ortasında turizm sektörüne işletme kazandırmak, turizm yatırımlarının finansman ihtiyacını karşılamak amacıyla kurulan Turizm Bankası A.ř., planlı ekonomi politikalarının uygulama konulduğu 1960 yılında yeni kurulmuş olan T.C. Turizm Bankası A.ř.'ne aktif ve pasifleri ile devredilerek birinci kalkınma planı döneminde yeni işlevleri ile faaliyetlerini sürdürmeye başlamıştır. Banka 1956-1985 döneminde ülkemizin çeşitli yörelerinde çok sayıda konaklama işletmesini turizm sektörüne kazandırmıştır. Banka 1967 yılında kurumsal olarak faaliyete geçirilmiş olan Başbakanlık Teşvik Ofisinin düzenlemiş olduğu teşvik belgeli özel sektörün turizm yatırımlarına vermiş olduğu destek çerçevesinde planlı ekonomi döneminden başlamak üzere çok sayıda turizm yatırımlarının kredi ihtiyacını karşılamıştır.

Banka 1967-1980 yıllarını kapsayan planlı ekonomi döneminde özel sektör turizm yatırımlarına yapmış olduğu kredi tahsisleri ile 34.090 adet yatağı ülkemize kazandırmıştır. Dışa dönük ekonomi politikalarının uygulandığı dönemde ise tahsis edilmiş olan kredi 189.763 adet yatak kapasitesini sektörün hizmetine sunmuştur. 1956-1995 yıllarında Turizm Bankası ve 1989 yılında devredildiği T. Kalkınma Bankası'nın ülkemize kazandırmış olduğu yatak kapasitesi Türkiye'nin tüm yatak kapasitesinin % 80 seviyesindedir. Banka 1989 yılında bankacılık faaliyetini T. Kalkınma Bankasına devretmiştir. Bankanın işletmeleri ise Turban A.ř. kimliği ile zelleştirilinceye kadar devam etmiştir. 2005 yılına kadar Turban A.ř. nin tüm işletmeler özel sektöre satılmıştır.

Türk turizm sektörünün finansman ihtiyacının karşılanmasında sektörün önemli bir aktörü olan T.C. Turizm Bankası, işletmeleri ve eğitim tesisleri ile turizm sektöründe yatırım yapan özel girişimcilere nc rol oynadığını belirtmek gerekmektedir. Günümüzde lkemizin turizm sektöründeki ağırladığı yabancı turist sayısının ve gelirlerinin temelini bankanın planlı ve dışa açık dönemde yapmış olduğu faaliyetler sonucu oluştuğunu belirtmek yerinde olacaktır.

KAYNAKLAR

Yenal Oktay, Cumhuriyetin İktisat Tarihi, *T. İş Bankası Yayınları*, Beşinci Baskı, İstanbul 2018

Kılıçbay Ahmet, Değişen Dünyada Türk Ekonomisi, *Cem Yayınları*, İstanbul 1993

Arslan Recep, Türkiye'nin Turizm Politikası (1923-1960), *Turkish Studies 12431*, Volume 12/19, p. 1-6

Finans Araştırmaları I

- Kalkınma Bankası (2000). *Turizm Sektöründe Turizm Bankası ve Türkiye Kalkınma Bankasının Rolü*, (07/02/2019 tarihinde <http://www.kalkinma.com.tr/> adresinden ulaşılmıştır).
- Özdemir M., Türk Turizm Tarihi, *Anatolia Dergisi*, 2017, cilt 28, sayı 1, s. 143
- Kılıçbay, Ahmet, *Türkiye Ekonomisi, T. İş Bankası Yayını*, Ankara 1991
- Kalkınma Bakanlığı (2018). *Birinci ve İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planları*, (07/02/2019 tarihinde <http://www3.kalkinma.gov.tr/PortalDesign/PortalControls/WebContent-Gosterim.aspx?Enc=51C9D1B02086EAFBDCF6B4EA3F896DFD> adresinden ulaşılmıştır.)
- Karan M.B., *Özelleştirme Politikaları ve Turizm Sektöründe Bir KİT: Turban A.Ş.*, (07/02/2019 tarihinde <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/36492> adresinden ulaşılmıştır).
- Antalya İl Kültür Turizm Müdürlüğü (2018). (07/02/2019 tarihinde <http://www.antalya-kulturturizm.gov.tr/TR-175552/turizm-istatistikleri.html> adresinden ulaşılmıştır).
- TURSAB (2018). *Tursab Yatak Kapasiteleri*, (07/02/2019 tarihinde www.tursab.org.tr/istatistikler adresinden ulaşılmıştır).